

21.2

כאשר הגיעה חטיבת גבעתי לפייסגת ההילתה, נשאל שמעון אבירן מהו המאורע הראוי, בעיניו, לסמל את כל החטיבה. השואלים היו בטוחים שיוכיר שם מפואר, כמו נגבה, משלטה-הצומת או חוליקת — המקומות בהם רכשה החטיבה את ההילתה במחיר דם וחללים.

אולם שמעון אבירן נתן תשובה שהדהימה את מאזיניו: הקרב על הגבעה 69. היה זה הקרב בו נחלה החטיבה את תבוסתה המוחצת ביותר, ביום בו היתה צפויה סכנה שלא היתה עוד כמוה לעצם קיום מדינת ישראל.

הוא נתן לנו את נימוקיו לבחירתו, בצורה שנחרתה בזכרון כולנו: הגבעה 69 מסמלת את דרך ההתקדמות של החטיבה מאז. זה היה הלילה השחור שהוליד את ההחלטה האכזרית להגיע לשיא של לחימה ושל מאמץ.

כאחד מחייליו ותלמידיו הקטנים, אני מעז להסתמך על דוגמה זו עתה, כשאני בא לעשות את חשבון שלושת השנים של העולם הזה החדש. היה ברצוני להקדים לסיפור זה תמונה אחת שתוכל לסמל את דרכנו בשנים אלה. היא היתה צריכה להביע את הכל: את אשר רצינו להשיג, את אשר השגנו ואת אשר לא השגנו. עברתי על אלפי התמונות שנמצאו בתקופה זו תחת ידינו. לבסוף ננעץ מבטי בתמונה אחת שלא פורסמה כלל. היא התמונה המסמלת, לדעתי, את הכל.

היא מגלמת את המאבק הגדול על חופש הבטוי, שניהל העולם הזה מן הרגע בו גולדה מערכת זו. בעיני רבים נראה הדבר תחילה כחוצפה ממש. הנה באו מספר צעירים, שאיש מהם לא הגיע אף לדרגת סגן-משנה בצבא, אנשים שלא תפסו שום עמדה בשום מפלגה, שלא היו אפילו עתונאים מקצועיים מוכרים — ותבעו לעצמם את הזכות לקבוע שמות לומר את הבל, ששום נימוק לאומי, ממלכתי, מפלגתי אינו יכול לפגוע בזכותה של האמת להישמע, פרט לצרכים המצומצמים של הבטחון הצבאי.

תמונה זו היא סרי מאבק שנסתיים בכשלונו החרוק. היא לא הופיעה בעתון. הגורמים המעוניינים מנעו זאת. זה היה לפני שלוש שנים בקירוב.

כשאתה מתבונן בתמונה זו, אתה יכול להיחזק עבור מי נוהל מאבק זה. אני מעז לומר, אולי מתוך חוסר ענוה, שלא נוהל לצרכים אנוכיים או לתועלת עצמית. לא יכולנו לקבל שום פרס מן האוביקט של רפורטזיה זו. מאידך יכולנו להפסיד הרבה אהדה, לזכות בהרבה שנאה, מצד הגורמים החזקים שהיו מעוניינים לטשטש את האמת של אז על נושא זה. אולם נכנסנו בעינים פקוחות למאבק. ואם כי היה נדמה לשעה קלה שעצם קיום העתון היה מונח על כפות המאזניים, לא נמצא איש במערכת זו שאמר: נותר לנו אומרת בתמונה עוד משהו. כמו הגבעה 69 לגבעתי, היא אומרת מה רבה הדרך שעברנו מאז. הסכנות לחופש הביטוי בארץ לא נעלמו. אולם ברור עתה, לכל הנוגעים בדבר, שמלבד דיכוי גמור של העתונות החופשית אין כל אמצעי שיאפשר להשתיק בקורת צודקת.

ודומגי שאסתר גם להוסיף: רוב האנשים האחראים הבינו מאז שדיכוי הבקורת גם אינו כדאי. הבקורת מכאיבה לפעמים, אולם בסופו של דבר היא מביאה ברכה גם למבוקר עצמו.

אוי איש = % סתל נכונה